

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Środowiska

KSI.410.003.05.2019

**Pan
Waldemar Brzostek
Wójt Gminy Ostrów Mazowiecka
ul. Sikorskiego 5
07-300 Ostrów Mazowiecka**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/050 – Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Ostrowi Mazowieckiej ¹ , ul. Sikorskiego 5, 07-300 Ostrów Mazowiecka
Kierownik jednostki kontrolowanej	Waldemar Brzostek, Wójt Gminy Ostrów Mazowiecka ² od 5 listopada 1998 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych2. Prawidłowość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK, w oparciu o kryteria kontroli określone w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Środowiska
Kontroler	Monika Skrzypiec, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/48/2019 z 18 września 2019 r.

(akta kontroli str.1)

¹ Dalej: „Urząd” lub „UG”.

² Dalej: „Wójt”.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania Wójta Gminy Ostrów Mazowiecka (dalej: „Wójt”) na rzecz zapewnienia realizacji zadań dotyczących szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych, zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – *Prawo łowieckie*⁵ (dalej: „ustawa *Prawo łowieckie*”) oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu⁶, nie były w pełni skuteczne.

Ocenę tę potwierdzają stwierdzone nieprawidłowości, które polegały m.in. na: braku dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie oględzin i szacowania ostatecznego szkód (w siedmiu spośród 50 spraw prowadzonych w Urzędzie); opóźnieniach w procedurze szacowania szkód łowieckich (w ośmiu spośród 15 spraw objętych szczegółowym badaniem) oraz sporządzaniu niekompletnych protokołów oględzin/ostatecznego szacowania szkód. Należy jednak zauważyć, że najwięcej spośród wskazanych nieprawidłowości stwierdzono w postępowaniach prowadzonych na podstawie wniosków, które wpłynęły w początkowym okresie obowiązywania ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – *Prawo łowieckie* oraz niektórych innych ustaw⁷.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą na terenie Gminy znajdowało się 14 obwodów łowieckich o łącznej powierzchni 78,6 tys. ha (w tym powierzchnia obwodów po wyłączeniach 70,7 tys., powierzchnia leśna 28,9 tys. ha). Dwa obwody zaliczono do kategorii „dobry”, dwa do kategorii „średni”, sześć miało kategorię „słaby”, a cztery „bardzo słaby”. Trzynaście obwodów było dzierżawionych przez dziewięć kół łowieckich⁹, a jeden zarządzany przez Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka¹⁰.

(akta kontroli str. 9, 17-19)

W regulaminie organizacyjnym Urzędu¹¹ znajdował się zapis, że zadania związane z prowadzeniem administracji w zakresie łowiectwa i współpracy z kołami łowieckimi realizuje Referat Planowania i Rozwoju Gminy¹². Zadania te znajdowały się w zakresie czynności jednego pracownika zatrudnionego na stanowisku inspektora ds. działalności gospodarczej i rolnictwa w RPIRG.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 2033, ze zm.

⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz. U. Nr 45, poz. 272), które uchylono z dniem 2 października 2018 r., dalej: „rozporządzenie z 2010 r.”.

⁷ Dalej: ustawa o zmianie ustawy *Prawo łowieckie* (Dz. U. poz. 651).

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Koła łowieckie „Bekas”, „Bór”, „Jenot”, „Mykita”, „Ogrodników”, „Puszcza”, „Rogacz”, „Ślonka” i „Zielony Krąg”.

¹⁰ Ośrodek Hodowli Zwierzyny „Brok”.

¹¹ Zarządzenie nr 145/16 Wójta Gminy Ostrów Mazowiecka z dnia 12 lutego 2016 r. zmienione zarządzeniami: nr 4/18 z dnia 6 grudnia 2018 r., nr 12/W/18 z dnia 12 grudnia 2018 r. oraz 6/W/19 z dnia 26 marca 2019 r.

¹² Dalej: „RPIRG”.

Po wejściu w życie zmian w ustawie *Prawo łowieckie* nie wprowadzono zmian do regulaminu organizacyjnego Urzędu w celu określenia sposobu realizacji zadań dotyczących szacowania szkód łowieckich i wskazania osób lub podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację. Nie zmieniono również zakresu czynności inspektora ds. działalności gospodarczej i rolnictwa, który wykonywał zadania związane z przyjmowaniem wniosków o szacowanie szkód i prowadzeniem spraw dotyczących szkód łowieckich.

Wójt wyjaśnił, że: *po wejściu w życie ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy Prawo łowieckie (...) nie było potrzeby dodatkowego określania sposobu realizacji zadań dotyczących szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych, ponieważ w § 20 pkt 14 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy Ostrów Mazowiecka zadanie to przypisane zostało RPiRG (...). Zapis dotyczący „prowadzenia administracji w zakresie łowiectwa” dotyczy wszystkich zadań i prowadzenia wszystkich spraw określonych przepisami prawa w zakresie łowiectwa należących do Gminy. Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy Prawo łowieckie określa, jakie zadania z zakresu szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych należały do Gminy. Podobnie Wójt argumentował brak dodatkowego określenia powyższych działań w zakresie czynności pracownika zatrudnionego na stanowisku inspektora ds. działalności gospodarczej i rolnictwa.*

Inspektor ds. działalności gospodarczej i rolnictwa przyjmował wnioski o szacowanie szkód, zawiadamiał członków zespołu szacującego szkody o terminie oględzin/ostatecznego szacowania szkód oraz prowadził dokumentację spraw dotyczących szkód łowieckich. Pracownik ten brał udział w szacowaniu szkód tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy sołtys nie mógł uczestniczyć w oględzinach/ostatecznym szacowaniu w umówionym terminie. W pozostałych przypadkach w szacowaniu szkód uczestniczyli sołtysi.

Na wniosek jednego z kół łowieckich, Wójt zorganizował w dniu 19 kwietnia 2018 r. spotkanie z udziałem Nadleśniczego Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka, przedstawicieli kół łowieckich, urzędów gmin z terenu działalności Nadleśnictwa i Mazowieckiej Izby Rolniczej. Celem spotkania były konsultacje i ustalenie zasad współpracy w związku ze zmianami przepisów ustawy *Prawo łowieckie* dotyczących szacowania szkód łowieckich. Inspektor ds. działalności gospodarczej i rolnictwa wziął udział w tym spotkaniu, a także w szkoleniu dotyczącym nowych procedur szacowania szkód łowieckich, zorganizowanym w dniu 11 maja 2018 r. przez Nadleśnictwo Wyszaków.

Sołtysi nie brali udziału w szkoleniach organizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Wójt wyjaśnił, że *informacja o zasadach udziału sołtysów w zespołach dokonujących szacowania szkód łowieckich została przekazana sołtysom na Sesji Rady Gminy Ostrów Mazowiecka w dniu 26 kwietnia 2018 r. Wcześniej sołtysi informowani byli indywidualnie przez pracownika Urzędu Gminy o zmianie przepisów ustawy – Prawo łowieckie i konieczności ich udziału w zespołach dokonujących szacowania szkód. Sołtysi zgłaszali swój sprzeciw odnośnie nałożenia na nich takich zadań i informowali, że nie chcą brać udziału w pracach zespołów dokonujących szacowania szkód.*

(akta kontroli str. 2, 20-202, 227-229)

W Urzędzie zapewniono podstawowe środki techniczne niezbędne do realizacji zadań dotyczących szacowania szkód łowieckich, tj. środek transportu (samochód służbowy) i taśmę mierniczą. Jednakże w praktyce zespół szacujący szkody korzystał ze środka transportu oraz urządzeń do pomiaru powierzchni objętej

szkodami zapewnionych przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego, na terenie którego wystąpiła szkoda.

Koszty, jakie poniesiono w związku z realizacją zadań dotyczących szacowania szkód, sprowadzały się do kosztów wynagrodzenia pracownika (z uwagi na szeroki zakres obowiązków pracownika nie było możliwości wskazania jaka część tego wynagrodzenia przypadła na zadania związane z szacowaniem). W związku z opisaną wyżej praktyką dotyczącą dojazdu przedstawiciela Gminy na miejsce wystąpienia szkody, Gmina nie poniosła kosztów z tego tytułu.

W dniu 23 kwietnia 2018 r. do Urzędu wpłynęło pismo Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2018 r. informujące o wejściu w życie zmian w ustawie *Prawo łowieckie* oraz wyjaśniające, że do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych do znowelizowanej ustawy *Prawo łowieckie* należy posilkować się dotychczasowymi przepisami wykonawczymi. Wójt wyjaśnił, że poza wzmiankowanym pismem Gmina nie otrzymywała innych wytycznych w zakresie szacowania szkód łowieckich. Stwierdził ponadto, że: Gmina nie miała wystarczającej ilości czasu, aby przygotować się od strony organizacyjnej i kadrowej do przyjęcia nowych zadań; Gmina musiała procedować również wnioski o szacowanie szkód w rolnictwie z powodu suszy, zaś zadanie to należało do tego samego pracownika, który zajmował się szkodami łowieckimi. Wyjaśnił ponadto, że zlecił ustnie Kierownikowi RPiRG, aby oddelegował pozostałych pracowników Referatu do pomocy inspektorowi ds. działalności gospodarczej i rolnictwa. Kontrola wykazała, że działania te przyczyniły się do poprawy terminowości realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich.

(akta kontroli str. 215-219, 227-229)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

OBSZAR

2. Prawdliwość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych

Opis stanu
faktycznego

W Urzędzie nie prowadzono odrębnej ewidencji wniosków o szacowanie szkód w uprawach i płodach rolnych. Wpływ wniosków odnotowywano natomiast w rejestrze korespondencji przychodzącej, prowadzonej w sekretariacie Urzędu, a następnie, po przekazaniu do RPiRG, w wykazie akt z zakresu administrowania łowiectwem. Wszystkie wnioski wpisane do rejestru korespondencji zostały ujęte w wykazie akt znajdującym się w RPiRG.

(akta kontroli str. 60-63, 230)

W kwestii podjęcia działań mających na celu rozpowszechnienie wiedzy o zmianach przepisów ustawy *Prawo łowieckie* dotyczących właściwości organu kompetentnego do przyjmowania wniosków oraz poinformowanie właścicieli lub posiadaczy gruntów rolnych położonych na terenie gminy o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód łowieckich Wójt wyjaśnił, że informacje te zostały przekazane radnym i sołtysom na XXXIV sesji Rady Miasta Ostrów w dniu 26 kwietnia 2018 r. z prośbą o przekazanie ich mieszkańcom Gminy.

(akta kontroli str. 196-203)

W okresie od 1 kwietnia do 22 sierpnia 2018 r. szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną na terenie Gminy wystąpiły na obszarze 31,1 ha¹³. Szkody wyrządzone przez dziki stanowiły 83% wszystkich szkód. Najwięcej z nich (75%) powstało na łąkach i pastwiskach.

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie prowadzono 50 spraw na podstawie 53 wniosków¹⁴ o szacowanie szkód łowieckich. W 41 sprawach¹⁵ ustalono odszkodowania na łączną kwotę 19,3 tys. zł. W dwóch sprawach nie przyznano odszkodowań z powodu niestwierdzenia szkód, natomiast w siedmiu sprawach w Urzędzie brak było protokołów szacowania szkód.

Gmina nie brała udziału w sprawach o ustalenie wysokości odszkodowania w wyniku mediacji z uwagi na to, że do Urzędu nie wpłynął żaden wniosek o przeprowadzenie takich mediacji dla polubownego rozstrzygnięcia sporu.

(akta kontroli str. 10-15, 205-209, 214)

W 10 spośród 50 spraw wysokość odszkodowania ustalono w drodze ugody. Łączna kwota tych odszkodowań wyniosła 5 tys. zł. Szczegółowa analiza trzech spraw dotyczących ugód wykazała, że ugody te sporządzono na formularzach oględzin/ostatecznego szacowania szkody. Ugody nie były poprzedzone szacowaniem szkody, tj. nie zawierały wyliczenia kwoty odszkodowania (w dziewięciu przypadkach wskazano jedynie ostateczną uzgodnioną kwotę, a w jednym podano wyjściowe kwoty zaproponowane przez strony oraz ostateczną uzgodnioną kwotę).

(akta kontroli str. 13-15, 73-78, 116-124)

Zdaniem NIK, zawarcie ugody w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania, jakkolwiek dopuszczalne w świetle przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – *Kodeks cywilny*¹⁶, powinno być poprzedzone wyliczeniem odszkodowania na zasadach określonych przepisami rozporządzenia w sprawie szacowania szkód. Zapoznanie się przez poszkodowanego z ustaloną wysokością odszkodowania umożliwiłoby powstanie stosunku prawnego, w tym ewentualnego sporu, co do wysokości odszkodowania, który to spór po ustępstwach stron zakończony winien być umową ugody. Tym samym, zdaniem Izby, zawarte ugody nie spełniały wymogów wynikających z art. 917 *Kodeksu cywilnego*, ponieważ zawierając je nie udokumentowano, istniejącego wcześniej między poszkodowanym a dzierżawcą obwodu, stosunku prawnego dotyczącego roszczenia poszkodowanego wynikającego z ustalonej wielkości i wartości szkody. W sprawach tych nie udokumentowano ustępstw wynikających z istniejących sporów prowadzących do zawarcia umowy ugody w świetle tych przepisów. Zgodnie z art. 917 *Kodeksu cywilnego* przez ugodę strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać.

Zgodnie z informacją dostępną w Urzędzie Gminy, z możliwości odwołania do nadleśniczego, na podstawie art. 46d ustawy *Prawo łowieckie*, skorzystał jeden wnioskodawca. W odwołaniu złożonym do Nadleśniczego Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka nie została wskazana przyczyna odwołania. Postępowanie odwoławcze odbyło się z udziałem pracownika Urzędu Gminy. Decyzją Nadleśniczego kwota odszkodowania została ustalona w dotychczasowej wysokości. W tej sprawie strony

¹³ Określono na podstawie protokołów z szacowania ostatecznego (43 sprawy).

¹⁴ Dwie sprawy prowadzone były na podstawie więcej niż jednego wniosku (jedna sprawa dotyczyła trzech wniosków złożonych przez jednego wnioskodawcę, druga zaś – dwóch wniosków jednego wnioskodawcy).

¹⁵ Prowadzonych na podstawie 44 wniosków.

¹⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 1145.

nie wniosły powództwa do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienie szkody.

W 41 spośród 50 spraw w szacowaniu szkód wzięli udział: właściciel gruntów rolnych (lub jego pełnomocnik), przedstawiciel dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, a także przedstawiciel Gminy (właściwy miejscowo sołtys lub pracownik Urzędu Gminy). W tych przypadkach poszkodowani nie wnieśli zastrzeżeń do protokołu oględzin lub szacowania ostatecznego. W dwóch sprawach w procesie szacowania ostatecznego nie uczestniczył właściciel ani jego pełnomocnik. W pozostałych siedmiu sprawach w Urzędzie brak było protokołów oględzin/protokołów ostatecznego szacowania szkody, które stanowiłyby źródło informacji m.in. o podmiotach uczestniczących w szacowaniu oraz wniesionych zastrzeżeniach.

(akta kontroli str. 13-15, 59-63, 234,)

Szczegółowe badanie 15 spraw dotyczących szacowania szkód łowieckich wykazało, że w Urzędzie Gminy procedowano wnioski o szacowanie szkód zawierające wszystkie elementy wymagane rozporządzeniem z 2010 r. Przedstawiciel gminy każdorazowo powiadamiał poszkodowanego oraz dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego o terminie oględzin albo szacowania ostatecznego (w 14 przypadkach wszystkie powiadomione osoby wzięły udział w oględzinach lub szacowaniu ostatecznym, natomiast w jednym przypadku szacowanie odbyło się bez udziału właściciela lub jego pełnomocnika). W siedmiu z tych przypadków powiadomienie zostało przekazane terminowo. W 13 sprawach po zakończeniu oględzin i/lub szacowania ostatecznego niezwłocznie sporządzono odpowiedni protokół.

(akta kontroli str. 64-161, 235-236)

Do Urzędu Gminy nie wpłynęły żadne skargi dotyczące szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 204)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Szczegółowe badanie 15 spraw dotyczących szacowania szkód wykazało następujące nieprawidłowości:

- w 15 przypadkach (poz. 4, 8, 12, 16, 20, 21, 32, 40, 49, 50, 51, 60, 62, 64, 66 wykazu akt teczki *Administrowanie łowiectwem* za 2018 r.) protokoły oględzin/protokoły ostatecznego szacowania szkód nie zawierały szkiców sytuacyjnych uszkodzonej uprawy.

Zgodnie z art. 46a ust. 4 pkt 4 oraz art. 46c ust. 5 pkt 4 ustawy *Prawo łowieckie* protokół oględzin i protokół ostatecznego szacowania szkody powinny zawierać taki szkic sytuacyjny.

- w ośmiu przypadkach (poz. 4, 8, 12, 16, 20, 21, 32 i 40) pracownik Gminy powiadomił poszkodowanego oraz dzierżawcę obwodu łowieckiego o terminie dokonania oględzin albo szacowania ostatecznego z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 17 dni.

Zgodnie z art. 46a ust. 3 ustawy *Prawo łowieckie* w brzmieniu obowiązującym od 1 kwietnia do 22 sierpnia 2018 r., przedstawiciel Gminy zawiadamiał właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego o terminie dokonania oględzin nie później niż przed

upływem trzech dni od dnia otrzymania wniosku o szacowanie szkód, zaś zgodnie z art. 46c ust. 4, o terminie dokonania szacowania ostatecznego szkody w przypadku szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach przedstawiciel gminy zawiadamiał właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego w terminie trzech dni od otrzymania wniosku.

- w siedmiu przypadkach (poz. 4, 8, 12, 16, 32, 40 i 60) dotyczących szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach, ostateczne szacowanie szkody odbyło się z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 15 dni,
- w dwóch sprawach (poz. 20 i 21), w pismach zawiadamiających o terminie przeprowadzenia oględzin w sprawie szacowania szkody, oględziny te zostały wyznaczone w terminie późniejszym niż nakazywały obowiązujące przepisy (z opóźnieniem odpowiednio 17 i 18 dni). W przypadku tych spraw w Urzędzie brak było informacji o terminie oględzin i ostatecznego szacowania, gdyż ich dokumentacja nie zawierała protokołów oględzin i protokołów ostatecznego szacowania szkody.

Art. 46a ust. 2 ustawy *Prawo łowieckie* stanowił natomiast, że oględzin dokonuje się niezwłocznie, nie później niż w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wniosku o szacowanie szkód, zaś w myśl § 4 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 2010 r., ostatecznego szacowania szkody wyrządzonej przez dziki na łąkach i pastwiskach wykonuje się w przypadku szkody wyrządzonej w okresie wegetacyjnym w terminie siedmiu dni od zgłoszenia szkody,

- w czterech sprawach (poz. 12, 16, 32 i 40) dotyczących szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach, wyliczenie wysokości odszkodowania obejmowało wyłącznie koszty doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego, natomiast nie uwzględniało wyliczenia wartości utraconego plonu, zaś w jednej sprawie dotyczącej szkód wyrządzonych przez dziki (poz. 64 wykazu akt), wyliczenie odszkodowania w części dotyczącej łąki zawierało wyliczenie kosztów utraconego plonu, natomiast nie zawierało wyliczenia kosztów doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego.

Zgodnie z § 4 ust. 8 rozporządzenia z 2010 r. wysokość odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach i pastwiskach ustala się *na podstawie wartości utraconego plonu (masy zielonej lub siana) w danym sezonie wegetacyjnym oraz kosztów doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego*. Powyższe skutkowało zaniżeniem kwoty wypłaconych odszkodowań¹⁷.

- w 10 sprawach (4, 12, 16, 32, 40, 49, 60, 62, 64, 66), tj. we wszystkich przypadkach, w których przeprowadzono szacowanie ostateczne potwierdzone protokołem, nie odliczono nieponiesionych kosztów zbioru, transportu i przechowywania, pomimo iż zgodnie ze wzorem protokołu szacowania ostatecznego stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 2010 r., w protokole należy wykazać takie koszty i odliczyć je od kwoty z tytułu utraconego plonu,
- w jednym przypadku, dotyczącym szkód wyrządzonych przez dziki na łące (poz. 32), w protokole ostatecznego szacowania szkody brak było informacji

¹⁷ Wyliczenie kwoty zaniżenia nie było możliwe z uwagi na fakt, iż w protokołach brak było danych niezbędnych do jej wyliczenia.

o stanie i jakości uprawy oraz sposobie doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego.

Stosownie do art. 46c ust. 5 pkt 3, w związku z ust. 1 pkt 3 ustawy *Prawo łowieckie* i § 4 ust 8 rozporządzenia z 2010 r. oraz załącznikiem do tego rozporządzenia, protokół ostatecznego szacowania szkody powinien zawierać takie informacje.

- w przypadku trzech spraw (poz. 12, 62 i 64) nie wpisano do protokołu oględzin i/ lub protokołu ostatecznego szacowania szkody informacji o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach, wbrew wymogom art. 46a ust 5 oraz art. 46c ust. 6 ustawy *Prawo łowieckie*.

(akta kontroli str. 64-176)

Kierownik RPiRG wyjaśnił m.in. że:

- opóźnienia dotyczące realizowania procedury szacowania szkód łowieckich wynikały m.in. z utrudnień w nawiązaniu kontaktu z kołami łowieckimi, które były spowodowane nieobecnością ich przedstawicieli w związku z odbywanymi przez nich podróżami służbowymi i turystycznymi,
- termin szacowania szkód łowieckich zbiegł się z terminem, w którym Gmina przyjmowała wnioski o szacowanie szkód w rolnictwie spowodowanych przez suszę. W okresie od czerwca do sierpnia 2018 r. do Gminy wpłynęło ich ponad 400, a pracownik odpowiedzialny za sprawy związane ze szkodami łowieckimi brał również udział w komisji szacującej skutki suszy w rolnictwie.

(akta kontroli str. 205-213)

Wójt w swoich wyjaśnieniach jako przyczynę opóźnień i błędów dotyczących realizacji procedury szacowania szkód łowieckich podał skumulowanie się w krótkim czasie dużej liczby wniosków (33 wnioski wpłynęły w samym miesiącu kwietniu 2018 r.). Wskazał na brak czasu na przygotowanie się od strony organizacyjnej i kadrowej do realizacji nowych zadań, spowodowany wejściem w życie wprowadzających je przepisów bez *vacatio legis*. Stwierdził, że w okresie poprzedzającym wpływ pisma Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2018 r. (tj. przed dniem 23 kwietnia 2018 r.), wobec braku nowych przepisów wykonawczych, w Urzędzie brak było wiedzy, w jaki sposób należy dokonywać szacowania szkód. Ponadto wyjaśnił, że w celu wyeliminowania opóźnień w procedurze szacowania szkód łowieckich zlecił ustnie Kierownikowi RPiRG, aby oddelegował pozostałych pracowników Referatu do pomocy pracownikowi na stanowisku ds. rolnictwa i działalności gospodarczej. Jako przyczynę faktu, iż protokoły oględzin i ostatecznego szacowania szkód nie zawierały wszystkich elementów wymaganych przepisami prawa wskazał, iż w natłoku spraw prowadzonych w RPiRG umknęło to uwadze pracowników.

(akta kontroli str. 215-219, 227-229)

Zgodnie z art. 12 ustawy o zmianie ustawy *Prawo łowieckie*, dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 49 ustawy zmienianej w art. 1 zachowywały moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 49 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym tą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Powyższe działania były niezgodne z przepisami ustawy *Prawo łowieckie* w brzmieniu obowiązującym w okresie od 1 kwietnia do 22 sierpnia 2018 r. oraz rozporządzenia z 2010 r.

2. W siedmiu przypadkach spośród wszystkich 50 spraw dotyczących szacowania szkód¹⁸ (poz. 14, 20, 21, 22, 23, 31 i 49) w Urzędzie brak było protokołów oględzin i protokołów ostatecznego szacowania szkody.

(akta kontroli str. 59-63, 92-98, 113-115, 162-176)

Stosownie do przepisów art. 46a ust. 4 i 6 ustawy *Prawo łowieckie*, niezwłocznie po zakończeniu oględzin sporządza się protokół w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu szacującego szkody. Art. 46c ust. 5 i 7 wspomnianej ustawy stanowiły natomiast, że niezwłocznie po zakończeniu szacowania ostatecznego sporządza się protokół w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu szacującego szkody.

Kierownik RPiRG wyjaśnił, że brak protokołów oględzin i protokołów ostatecznego szacowania szkód wynikał z faktu, iż pracownik UG nie brał udziału w szacowaniu tych szkód.

(akta kontroli str. 205-213)

Wójt wyjaśnił natomiast, że w rozmowach telefonicznych z sołtysami Kierownik RPiRG uzyskał informacje, że *Koło Łowieckie „Mykita” wypłaciło odszkodowania dwóm rolnikom. Z pozostałymi poszkodowanymi rolnikami przedstawiciele Koła Łowieckiego porozumieli się, że w zamian za pomoc udzieloną przez Koło w zabezpieczeniu upraw przed szkodami, rolnicy zrzekną się odszkodowania. Poszkodowani wyrazili ustnie zgodę na rezygnację z odszkodowania i nie zgłaszali skarg odnośnie ustaleń poczynionych z kołami łowieckimi.*

(akta kontroli str. 215-219, 227-229)

Zdaniem NIK sytuacja, w której przedstawicielem Gminy w zespole szacującym szkody jest sołtys, nie zaś pracownik UG, nie może stanowić usprawiedliwienia dla braku protokołu oględzin/protokołu ostatecznego szacowania szkody w Urzędzie. W związku z nałożeniem przez ustawodawcę na Gminę obowiązku przyjmowania wniosków o szacowanie szkody, Gmina powinna również prowadzić pełną dokumentację dotyczącą rozpatrzenia złożonych wniosków, w tym protokoły oględzin i/lub protokoły ostatecznego szacowania szkód. Brak działań zmierzających do uzupełnienia dokumentacji w tym zakresie należy uznać za działanie nierzetelne.

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina realizowała procedurę szacowania szkód łowieckich na podstawie wniosków, które zostały złożone w terminie i zawierały wszystkie wymagane elementy, zaś przedstawiciel gminy każdorazowo powiadamiał poszkodowanego oraz dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego o terminie dokonania oględzin albo szacowania ostatecznego. Stwierdzone przypadki braku protokołów oględzin/protokołów ostatecznego szacowania szkód, opóźnień w zawiadomianiu poszkodowanych i kół łowieckich o terminie oględzin/ostatecznego szacowania szkody oraz w dokonywaniu szacowania i sporządzania niekompletnych protokołów stanowiły naruszenie przepisów ustawy *Prawo łowieckie* oraz rozporządzenia z 2010 r.

¹⁸ Prowadzonych na podstawie 53 złożonych wniosków.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze zmianą przepisów ustawy *Prawo łowieckie*, znoszącą z dniem 23 sierpnia 2018 r. obowiązki gmin w zakresie szacowania szkód łowieckich, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 7 listopada 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Środowiska

Dyrektor
Anna Krzywicka

Kontroler

Monika Skrzypiec
Główny specjalista kp.